

Karácsony, éjféli mise

Lk 2,1-14

„Jászolba fektette”

A mai Lukács-evangélium két jól elkülöníthető szakaszból áll. A 2. fejezet elsőtől a negyedik verséig az evangélista Jézust a földi uralkodók körébe integrálja azzal, hogy Mária szülésére a római adóösszeírás, a „cenzus” elrendelése miatt Jeruzsálem közelében, Betlehemben kerül sor. Az olajfákat és a gyermekeket is össze kellett írni, vagyis születése pillanatába Jézust, a gyermeket nyilván tartásba vette a Római Birodalom. Ez azért fontos Lukács evangéliumában, mert Jézus a szegénység áruhájában érkező világ fedelme, akinek jelentőségét édesanyja, Mária már korábban méltatta örömeinekében (vö. 1,46-56), sőt Zakariás pap a templomban Dávid házából származó Messiásnak nevezte (1,67-79). Lukács a templom környezetében végzett anyaggyűjtés után bemutatja azt, ami a hellének számára fontos, amit Jézus családjáról és rokonságáról, valamint a betlehemi folklórból gyűjtött össze. Jeruzsálem világvárosa után, az evangéliumban megjelenik a vidék hagyománya és Augusztus császár, aki a birodalomban békét teremtett, ezt nevezték Pax Romanának. A beszámoló végén kiderül, hogy a szegénység köntösében érkező uralkodónak nem jutott hely a birodalomban.

Ezt követi a betlehemi folklór bemutatása. A Jézusról szóló tudósítás hírvivői az angyalok, akik közvetlenül társalognak a pásztorokkal. A jelenetet megédesíti számunkra a betlehemes játékok idilli jelenete, amelyet gyermekkorunkban előbb hallottunk, mint magát az evangéliumi történetet. Ebben a játékban a pásztorok a hívők előképei, valójában az első hívők, akik először értesültek a Messiás születéséről. Jóraivaló, esetlen teremtmények, akik a történet szerint minden gyarlóságuk ellenére lelkileg közel álltak az életszentséghez. Elegendő egy angyali szó, és máris hirdetői lettek az isteni üzenetnek. Ez a betlehemes játékok igazsága. A valóságban a betlehemi pásztorokat inkább rablóknak, veszélyes embereknek tartották, mint isteni üzenetre váró jámbor szegényeknek. Lukácsnál tehát Isten üzenetét nem a jámboroknak, hanem a bűnösöknek hirdetik.

A gyermekidill másodszorra ismétlődik. A 7. versben Mária megszülte gyermekét „bepólyálta és jászolba fektette”, itt (12. vers) ez a jelenet messiási jel, mert az angyalok azt hirdetik a pásztoroknak: „Találtok egy jászolba fektetett bepólyált gyermeket...” Lukács mesterien szerkeszt ebben a 14 versnyi összefoglalójában: az első hét versben a földi uralkodókat térdepelteti a jászolhoz, a második hétben pedig a pásztorok személyében ide hozza a birodalom minden szegény bűnösét. Így a betlehemi barlang az égi földi diplomácia találkozó helyévé válik. A gyermekké lett Isten a városon kívül, a senki földjén, egy barlangban magához rendeli a világot. A találkozás emberi pszichológiai szituációja az emberi léleknek az a pillanata, amikor uralkodó és bűnös egyaránt elérzékenyül, ellágyul. Az a pillanat, amikor az élet titka megjelenik a földön, gyermek születik. Ilyenkor, ha rövid időre is, minden felnőtt lelke mézédés lesz és megtelik szeretettel. Ez a pillanat a mennyországé. Palotában, barlangban, fényes külsőségek és állatok között mindig az élet titkát és diadalát hirdeti. Körülgyűgyögik a megszületett síró csecsemőt. Ez az a pillanat, amikor Isten a világba érkezik. Kötetnyi prófécia jelezte előre. A múltja gazdag, a jelene szörnyű, a jövője pedig kilátástalan.

Mi járhatott Lukács fejében, amikor isteni sugallatra papiruszra vetette ezeket a mondatokat? Túl a nyilvános működés varázslatos jó híréen, túl a szenvedéstörténet félelmetes testi-lelki pokoljárásán, túl a Pál mellett átélt ázsiai missziós vesszőfutáson, túl az ősegyház idegtépő vitáin, túl a hisztérikus természetfelettibe kapaszkodáson, túl a nyelvek adományának extázisán, túl a nagylelkű adakozásokon. Itt az emberi szerző tollából nem is tinta, hanem kegyelem csordogál, nem is a papiruszra, hanem az olvasó lelkébe. Két elszánt, Istenben bízó szegény emberi lélek őrzi ezt a csodát, Mária és József. Az ifjú asszony, aki csak hitén keresztül érti ezt az egész dolgot, és a csendes, öregedő ács, aki forgácshoz szokott és nem teológiához. Teszik a dolgukat, mert Isten a titkát, a gyermek életét, az ökör és a szamár lelkének melege mellett rájuk bízta. Talán minket is jelképez a gondoskodó József, minket, akik nem szoktunk teológiához, de lelkünkben ez az idill feléleszti a vágyat, hogy Isten országát gondozzuk a földön, hogy ne szálljon el az élhető idill.

A pólya imája

Köszönöm, Uram, hogy belülről melegítesz, én pedig kívülről takarhatlak be. Köszönöm, hogy engem választottál, hisz szükséged van rám, bármily egyszerű és szegényes vagyok. Köszönöm, hogy szoros kapcsolatban lehetünk, s minden rezdülésednek tanúja vagyok.

Tarts meg engem a veled való közösségben, amíg csak lehet: szorosan, szelíden, gyermeki szívvel! Amen.